

Rastuće cene i prelazak na zelenu energiju doveli su do umora EU od gasa. Ali zatvaranje slavina na ruskim gasovodima moglo bi se pokazati teškim

Neviđeno povećanje cene gasa na evropskom tržištu, sa veleprodajnim cenama od oko 1000 dolara za hiljadu kubnih metara, nekoliko puta više od pokazatelja cena za prošlu godinu, očigledno je u Rusiji shvaćeno kao potvrda da je evropska „zelena agenda“ i naponi da se dekarbonizira sopstvena proizvodnja energije su, u najboljem slučaju, nepromišljen hir.

Ruski predsednik je ovo mišljenje izneo tokom govora na Nedelji energije 13. oktobra.

Vladimir Putin je izjavio da kriza u evropskom energetsom sektoru potiče od nepouzdanosti elektrana koje koriste obnovljive izvore energije (OIE), koje ovog leta nisu mogle da proizvedu dovoljnu proizvodnju zbog nepovoljnih vremenskih uslova. Takođe je naglasio da, „kada su nuklearna i gasna energija bili vodeći izvori proizvodnje energije, takvih kriza nije bilo, jednostavno nije bilo razloga za njih“.

Kasnije u svom govoru, Putin je primetio da visoke cene gasa predstavljaju rizik za dobavljače, takođe priznajući značaj globalnih ekonomija da smanje emisije gasova staklene bašte.

Ruska tačka gledišta

Ipak, čini se da je ruski predsednik shvatio da je Evropa samo sama kriva za trenutnu krizu, pre svega zbog svog prevelikog oslanjanja na obnovljive izvore energije. Da to stavimo u kontekst, Putin je na sednici vlade 5. oktobra takođe govorio o „neravnoteži u razvoju i drastičnim usponima i padovima“ koji su doveli Evropu u „histeriju“ na energetskim tržištima. Takođe se zalagao za „glatku“ energetska tranziciju koja uzima u obzir „održivi razvoj kombinacije nafte, gasa i uglja“.

Položaj Rusije kao glavnog snabdevača gasom na evropskim tržištima podstakao je Putina da istakne prednosti ove tri sirovine.

Predsednikovu retoriku brzo su ponovili državni mediji, koji su takođe objavili izveštaje sa upadljivim naslovima o nepouzdanosti zelene energije. Na TV kanalima koje vodi država više puta su se pojavile priče o „nepromišljenosti“ Evrope u žurbi da odbije pouzdani gas koji se isporučuje po dugoročnim ugovorima.

Položaj Rusije kao glavnog snabdevača gasom na evropskim tržištima naterao je Putina da istakne prednosti ove tri sirovine.

Teško je proceniti u kojoj meri su takve ocene rezultat frustracije. Pomalo pokroviteljski stav prema naporima više zemalja da smanje oslanjanje na fosilna goriva i razviju obnovljive izvore energije, donedavno je bio prilično raširen među ruskom vladajućom elitom.

Ruski san u vezi gasa

Ovakvo stanje je postepeno počelo da se menja, kako je počelo da tone u tome što su naponi

koji se širom sveta ulažu u ovu sferu ozbiljni. Rusija je u jeku intenzivnih priprema za svoju Strategiju razvoja sa niskim emisijama ugljenika, koja, prema najnovijem nacrtu, predlaže da zemlja postigne klimatsku neutralnost do 2060. godine. Istovremeno, pozicija Rusije kao glavnog snabdevača gasom na evropskim tržištima je verovatno motivisao Putina, zajedno sa drugim predstavnicima ruskih vlasti i rudarske industrije, da istakne prednosti ove sirovine. Ostaje da se vidi, međutim, da li se ova logika čini ubedljivom za drugu stranu. Evropske zemlje koje nabavljaju gas i sastavljaju razvojne planove za sopstvene energetske sisteme u skladu sa zajedničkim strateškim ciljevima Evropske unije. Drugim rečima, u kojoj meri su sami Evropljani spremni da se slože da gas i nuklearna energija, još jedan izvor koji je Putin pominjao, treba da nastave da garantuju stabilnost evropskog energetskeg sistema? Iz čitavog niza razloga, čini se uzaludno govoriti o velikim nadama za pronalaženje zajedničkog jezika ovde.

Strateški ciljevi EU za dekarbonizaciju privrede definisani su na samitu zemalja članica u aprilu 2021. Oni predlažu postizanje klimatske neutralnosti do 2050. U međuvremenu je najavljeno da će ekonomije EU smanjiti emisije gasova staklene bašte za 55 odsto u poređenju sa 1990. Prema procenama navedenim na sajtu Evropske komisije, emisije u 2019. smanjene su za 24 odsto. Do nedavno, cilj smanjenja emisija za 40 odsto do 2030. godine bio je dominantna strategija u EU.

Naglo povećanje ovog ciljnog procenta zahteva uvođenje različitih mera koje bi ostavile malo prostora za dosledno, dugoročno korišćenje prirodnog gasa. Rezolucija Evropskog parlamenta doneta u januaru 2020. godine, tokom rasprave o novim ciljevima za smanjenje emisija, naglašava da korišćenje prirodnog gasa treba posmatrati isključivo kao privremeno, prelazno rešenje.

Međutim, prema mišljenju stručnjaka, gas će i u narednim godinama ostati veoma tražen resurs, a njegova cena će i dalje uticati na neto cenu struje koja trenutno raste. S jedne strane, to će podstaći rast obnovljivih izvora energije, gde su sirovine tehnički besplatne. S druge strane, za sada je nemoguće snabdeti energijom iz OIE sve potrošače u potrebnim količinama u potrebno vreme.

Hoće li gas prevladati?

Stručnjaci nisu izdvojili jedan poseban razlog zašto cena prirodnog gasa na evropskim tržištima raste. Među glavnim razlozima koji se navode su nedovoljne rezerve zbog hladne zime prošle godine, povećana potražnja za energijom iz privreda koje se oporavljaju od uticaja pandemije i zastoj u razvoju proizvodnih postrojenja na vetar i solarnu energiju krajem godine. ovog leta što je dovelo do deficita u uobičajenom snabdevanju.

Ponašanje Rusije se takođe pažljivo analizira. Iako se mišljenje da Kremlj koristi aktuelnu

krizu za vršenje pritiska na Evropu pokazalo relativno popularnim, vredi napomenuti da je ponašanje Rusije zvanično priznato kao razumno, ako ne i potpuno otvoreno za mogućnost rešavanja poteškoća koje su se pojavile.

Izvor: ips-journal.eu